

Demokraté proti mocenskému náporu komunistů v ČSR – leden 1948

Rozhovor ministra P. Drtiny s prezidentem Benešem.

Beneš mě 23. ledna přijal v jednom malém salóнку presidentského bytu, kde se jen zřídka zdržoval a kde nikdy nikoho nepřijímal, pokud mně bylo známo. Nevím, proč to bylo, ale působilo to na mě zpočátku tísnivě, protože jsem si to vykládal presidentovým zdravotním stavem. Též se mně zdálo, že se president necítí dobře, byl chorobně bledý, seděl celou dobu zabořen v hluboké, měkké pohovce, v které byl jaksi schoulen- zkrátka nevypadal dobře. Já jsem seděl proti němu v křesle a pan Toman nám přinesl na nízký stůlek bílou kávu a obvyklé české koláčky.

Referoval jsem především presidentu Benešovi o všem, co jsme zjistili olomouckým trestním řízením i s doplňky pozadí a politickými závěry nebo dohady, které do mé zprávy v parlamentě přijít nemohly. Neopomněl jsem též podrobně popsat všechnu reakci komunistů, jejich chování ve stycích s námi z poslední doby i zejména, jak mně Gottwald zabránil, abych vládě podal zprávu dříve, než budu mluvit v parlamentě. Když jsem byl hotov se svým referátem, který trval téměř hodinu a který dr. Beneš poslouchal pozorně, soustředěně, bez přerušování a též bez poznámek, president se o mém postupu nijak nevyjádřil. Ani kladně, ani záporně. Také mne již neupozorňoval, že komunisté mně to nezapomenou, a nijak mě z mého bojovného postupu nezrazoval. Byl si patrně vědom toho, že jsem již rozhodnut jít až do konce. On sám mě přece varoval již nejednou a včas! Tentokrát přešel rovnou k všeobecnému politickému rozhovoru.

Mluvil otevřeněji než jindy o tom, že poměry ve vládě jsou neudržitelné, že již vláda vlastně není schopna akce a že se věci do voleb již nezlepší. Mluvil též o tom, že se již nesmí komunistům ustupovat dále, ale že to povede nakonec ke srážce, zda jsme si toho vědomi a zda jsme na to připraveni?

Mluvili jsem též o zprávách, které proskočily o zasedání kominformy v Miláně. Pan president se znovu vrátil k úvahám o tom, že mezi komunisty a demokraty dojde fatálně v brzké době ke střetnutí, jež bude rozhodující pro další osud republiky a československého lidu. Znovu opakoval svoji tezi, kterou jsem znal již od podzimu: „Jestliže zjistíte, že nemůžete dále přijímat odpovědnost za činnost vlády, a jestliže mně dvě vládní strany řeknou, že nemohou dále ve vládě setrvat, dá mě to příležitost, abych zasáhl do vnitřní politiky.“

Tentokrát k tomu dodal: „Ale upozorňuji vás, že střetnutí bude zlé, bude velmi zlé!“ A opakoval znovu svoji otázku, zda na to jsme připraveni, zda jsme připraveni – jak řekl – na všechno!

Já jsem tu otázku, zda jsme připraveni na všechno, vzal doslovně a odpověděl jsem velmi rozhodně takto:

„Ano, pane presidente, jsme připraveni na všechno. A jsme si vědomi toho, že to bude velmi zlé. Ale my jsme se již rozhodli, neboť víme, že bez utkání s komunisty to nepůjde. Víme, že to bude velmi zlé, velmi těžké, ale není vyhnoutí a my věříme, že to lze vyhrát a že lze demokracii u nás udržet, budou-li pevně držet dohromady všichni demokratičtí činitelé! A pokud jde o mě, pane presidente, já jsem tak rozhodnut, že i kdyby mě to mělo stát život, já ten boj o demokracii svést musím, já nemohu nečinně přihlížet, jak se u nás svoboda bez boje prohrává a ztrácí. Já to cítím jako svou povinnost. A jsem tak připraven na všechno, že i s porážkou musím počítat, i na tu možnost jsem myslet musil. Jsem však rozhodnut, že bych se od nich zavřít nedal, to bych raději spáchal sebevraždu. Ale jak říkám, pane presidente, věřím že to vyhrájeme, půjdeme-li všichni pohromadě.“

Říkal jsem to panu presidentovi bez patosu, celkem klidně, bez velkého vzrušení a říkal jsem to tak, jak jsem to opravdu cítil a jak jsem to měl promyšleno. Ale chtěl jsem tím

vyznáním dr. Beneše přesvědčit, že skutečně počítáme se vším a že jsme na vše připraveni. Chtěl jsem, aby ho posilovalo, sílilo zejména v okamžiku, až to bude nejvíc potřebovat. Bylo mně ho líto, když jsem ho tak viděl před sebou schouleného, v tom hlubokém křeslovém divanu se ztrácejícího, zjevně nemocného člověka. Však ani na mé vyznání vůbec nereagoval, neřekl k tomu ani slova. Nic z toho, co jsem řekl, nepotvrzoval, ale též neodmítal.

Prokop Drtina - (1900-1980) čelný národně socialistický politik, pře 2.sv.válkou osobní tajemník E. Beneše, 1945-1948 ministr spravedlnosti
- v roce 1947 mu byl spolu s Janem Masarykem a Petrem Zenklem doručen balíček s výbušninou, později se zjistilo, že za vším stáli komunisté, ale policie byla již ovládána komunisty, proto se nic nezjistilo (zmiňované olomoucké trestní řízení)
- po únoru 1948 se pokusil o sebevraždu skokem z okna, ale přežil
- od března 1948 byl ve vyšetřovací vazbě a v roce 1953 byl odsouzen ve vykonstruované procesu na 15 let, propuštěn byl na amnestii v roce 1960

Kominforma – z Moskvy řízená mezinárodní organizace komunistických a dělnických stran

Prokop Drtina jako člen předsednictva Československé strany národně socialistické informoval prezidenta Beneše o snahách této strany postavit se do čela odporu proti nastolení komunistického režimu v Československu a o situaci ve vládě těsně před vypuknutím únorové krize.